

GUARDIOLA, Elena; BAÑOS, Josep-Eladi (2011)
Eponímia mèdica catalana (II)
Barcelona: Quaderns de la Fundació Dr. Antoni Esteve,
núm. 22, 168 p.
ISBN 978-84-938163-8-4

La monografia *Eponímia mèdica catalana (II)* recull la segona entrega dels epònims mèdics catalans, que els farmacòlegs Guardiola i Baños varen publicar en un primer volum aparegut l'any 2004 i que també va ser editat per la Fundació Esteve (se'n poden descarregar les versions en PDF des de l'adreça web <http://www.esteve.org>). Tant en un cas com en l'altre, l'origen dels epònims recollits es troba en la sèrie d'articles independents que des del 1999 han estat publicant els autors en la secció «Sense amnèsia» dels *Annals de Medicina*, revista de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balears. Convé destacar aquesta circumstància, en la mesura que determina l'estructura i algunes de les limitacions de l'obra.

Com s'indica tant en el pròleg que signa el doctor Miquel Bruguera, com en la presentació que fan els autors, existeix una abundant bibliografia sobre la problemàtica terminològica que representa l'existència dels epònims, però hi ha també un consens important per a destacar el valor històric dels antropònims i de reconeixement a les contribucions que han fet al coneixement científic i, en el nostre cas, al de les ciències de la salut. Potser és aquest darrer vessant, el del treball de recerca històrica sobre metges catalans que han fet aportacions importants, el que desperta el major interès de l'obra que ressenyem.

Els vint-i-nou capítols que formen la monografia donen notícia d'un total de trenta-set epònims i dels trenta-tres metges que es feren mereixedors de les expressions antroponímiques. L'estructura dels capítols resulta prou uniforme. Després d'explicar el significat de cadascun dels epònims, s'hi exposa una breu semblança biogràfica i professional («l'home») del científic o dels científics que varen contribuir a la seva formulació i de les principals aportacions que van fer en el camp de la medicina, en general, o en el de les especialitats mèdiques, en particular. Finalment, la majoria dels capítols es completen amb l'anàlisi de com es va

donar nom a la malaltia, el símptoma o signe, l'accident anatòmic, la tècnica quirúrgica, etc., relacionada amb l'epònim. En tres dels capítols, els dedicats a Pere Farreras i Valentí, Pere Nubiola i Espinós i Josep Ribera i Sans, s'aborda també la seva dimensió d'humanistes o la d'escriptor mèdic en el cas del primer. L'obra es completa amb un índex onomàstic i un altre de temàtic, a més d'intercalar al llarg dels capítols imatges relacionades amb els trenta-tres metges protagonistes de les expressions antroponímiques, reproduccions de les publicacions on varen fer les propostes o les novetats que aportaven, entre d'altres.

Pel que fa a les limitacions que presenta la monografia i que apuntàvem abans, convé destacar l'absència d'una major explicació de la metodologia que han fet servir els autors i, en concret, els criteris de selecció i la relació de fonts d'informació que com assenyalen els autors en la presentació han permès obtenir les dades relatives tant a l'epònim com a les biografies. També haguera estat desitjable una major contextualització històrica de les trajectòries personals i professionals analitzades. Els epònims, més enllà de la seva condició de neologismes o del reconeixement a una aportació singular a la comunitat científica, es poden convertir en un observatori privilegiat de les condicions que envoltaven el treball dels metges i dels marcs institucionals on van desenvolupar les seves activitats assistencials o de recerca.

Malgrat aquestes limitacions, podem concloure afirmant que es tracta d'una aportació d'interès per a la terminologia i la història de les ciències de la salut i que hauria de tenir continuïtat.

JOSEP BERNABEU-MESTRE

Departament d'Infermeria Comunitària, Medicina Preventiva i Salut Pública i Història de la Ciència
 Universitat d'Alacant